

ombudsman
veřejný ochránce práv

Sp. zn.: 2625/2023/VOP/DK
Sp. zn.: 2181/2023/VOP/AK
Č. j.: KVOP-22991/2024

Nahrávání v budovách soudů mimo jednací síně

Výzkumná zpráva 2024

Obsah

Poslání ochránce	3
Úvodní slovo	4
Shrnutí	5
Právní úprava	7
1.1 Obecná východiska pro vydání opatření či pokynů	7
1.2 Pravidla pro pořizování záznamů v budovách soudů	7
1.3 Nezbytnost práv dalších osob	8
1.4 Shrnutí	9
Pořizování obrazových a zvukových záznamů v budovách soudu mimo jednací síň	10
1. Okresní soudy	10
2. Krajské soudy	15

Poslání ochránce

Již od roku 2001 ochránce chrání osoby před nezákonným či jinak nesprávným jednáním nebo nečinností správních úřadů a dalších institucí. Tehdy má právo nahlížet do úředních či soudních spisů, žádat úřady o vysvětlení a může bez ohlášení provádět místní šetření. Shledá-li pochybení úřadu a nepodaří se mu dosáhnout nápravy, může informovat nadřízený úřad či veřejnost.

Od roku 2006 ochránce plní úkoly národního preventivního mechanismu podle Opčního protokolu k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Systematicky navštěvuje zařízení, v nichž se nacházejí osoby omezené na svobodu, a to jak z moci úřední, tak v důsledku závislosti na poskytované péči. Cílem návštěv je posílit ochranu před špatným zacházením. Svá zjištění a doporučení ochránce zobecňuje v souhrnných zprávách z návštěv a na jejich základě formuluje standardy zacházení. Návrhy na zlepšení zjištěného stavu a odstranění případného špatného zacházení ochránce směřuje jak k samotným zařízením a jejich zřizovatelům, tak k ústředním orgánům státní správy.

V roce 2009 byl ochránce pověřen rolí národního orgánu pro rovné zacházení a ochrany před diskriminací (*equality body*). Přispívá tedy k prosazování práva na rovné zacházení se všemi osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientaci, věk, zdravotní postižení, náboženské vyznání, víru nebo světový názor. Za tím účelem poskytuje pomoc obětem diskriminace, provádí výzkum, zveřejňuje zprávy a vydává doporučení k otázkám souvisejícím s diskriminací a zajišťuje výměnu dostupných informací s příslušnými evropskými subjekty.

Od roku 2011 ochránce rovněž sleduje zajištění cizinců a výkon správního vyhoštění.

Počínaje lednem 2018 zastává ochránce také funkci monitorovacího orgánu pro naplňování práv zakotvených Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením a pomáhá také cizincům-občanům Evropské unie, kteří žijí nebo pracují v České republice. Poskytuje jim informace o jejich právech a pomoc při podezření na diskriminaci z důvodu státní příslušnosti.

Ke zvláštním oprávněním ochránce patří právo podávat Ústavnímu soudu návrhy na zrušení podzákoných právních předpisů, právo vedlejšího účastenství před Ústavním soudem v řízení o zrušení zákona či jeho části, právo podat správní žalobu k ochraně veřejného zájmu či návrh na zahájení kárného řízení s předsedou či místopředsedou soudu. Ochránce také může příslušnému úřadu doporučit vydání, změnu či zrušení právního nebo vnitřního předpisu. Doporučení ke změně zákona podává vládě.

Ochránce je nezávislý a nestranný, z výkonu své funkce je odpovědný Poslanecké sněmovně, která ho zvolila. Má jednoho voleného zástupce, kterého může pověřit výkonem části své působnosti. Se svými poznatky ochránce průběžně seznamuje veřejnost prostřednictvím médií, internetu, sociálních sítí, odborných seminářů, kulatých stolů a konferencí. Nejdůležitější zjištění a doporučení shrnuje zpráva o činnosti veřejného ochránce práv předkládaná každoročně Poslanecké sněmovně.

Úvodní slovo

Zákon o soudech a soudcích upravuje pořizování zvukových a obrazových záznamů a přenosů pouze v jednacích síních (dále používáme i zkratku „nahrávání“).¹ Pravidla pro pořizování záznamů v jiných prostorách budovy soudu neobsahuje. Nepředpokládá ani, že by je zakotvil vnitřní předpis či pokyn předsedy soudu. V soudní budově se ale pohybuje řada zranitelných lidí a někteří z nich ne zcela dobrovolně (svědci, oběti trestných činů a jiní poškození, děti a další zranitelní v opatrovnických sporech a podobně), do jejichž osobnostních práv mohou nahrávky zasahovat.

Technologický pokrok pořizování záznamů a přenosů zjednodušuje. V minulosti jsme řešili případy,² kdy předsedové či předsedkyně soudů nahrávání v budově soudu mimo jednací síň zakázali. To jim však v současné době zákon o soudech a soudcích ani občanský zákoník neumožňuje.

Považuji za nutné vést diskusi o tom, jak nejlépe vyvážit zájem na transparentnosti justice a minimalizaci zásahů veřejné moci vůči těm, kteří chtějí nahrávky pořizovat, na straně jedné a potřebu chránit práva dalších osob, především těch, kteří se v budovách soudů vyskytují ve zranitelné pozici, na straně druhé.

Proto jsme se zeptali soudů, zda si myslí, že je potřeba upravit možnost omezit či zakázat pořizování záznamů a přenosů i mimo jednací síň.

Výzkum spočíval v elektronickém dotazníkovém šetření mezi okresními a krajskými. Dotazník vyplnily všechny oslovené soudy, tedy:

- 86 okresních soudů,
- 8 krajských soudů.

Sběr dat probíhal od 21. července do 15. října 2023.

1 Viz § 6 odst. 3 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích).

2 Viz zpráva o šetření ze dne 3. června 2020, sp. zn. 5695/2019/VOP, a doporučení ke změně právního předpisu ze dne 16. srpna 2022, sp. zn. 18/2022/SZD, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

Shrnutí

Z výzkumu vyplynulo, že na právní úpravě omezení nahrávání v budovách soudů (mimo jednací síně) není shoda a případná nová zákonná úprava nemá většinovou podporu soudů. Přijetí nové úpravy považují za vhodné přibližně dvě pětiny okresních (38 %) i krajských soudů (38 %).

Současně již nyní část soudů považovala za nezbytné přijmout opatření spočívající v omezení nahrávání v jiných prostorách soudu, než je jednací síň, a téměř dvě pětiny soudů takovou úpravou považují za vhodnou. Soudy poukazují především na zranitelné osoby, které se v budovách soudů pohybují. Vymezení podmínek pro omezení nahrávání, alespoň v podobě individuálních opatření ze strany předsedů soudů, se tak jeví jako vhodné. V tuto chvíli totiž soudy, které z různých důvodů chtějí nahrávání omezit, nemají v zákoně zmocnění k přijetí takového opatření.

Podrobnější zjištění plynoucí z výzkumu:

- Nahrávání v budově soudu (v prostorách jiných než jsou jednací síně) upravuje pět okresních soudů (6 %) a jeden krajský soud (12 %).
- **K incidentům spojeným s nahráváním mimo soudní síň dochází, jsou ale zřídka.** Přibližně osmina okresních soudů (13 %) se v posledních pěti letech setkala s nějakými incidenty souvisejícími s pořizováním záznamů. U krajských soudů to byla polovina (50 %). Incidenty byly zpravidla spojeny s propagací jednotlivců či hnutí, excesy mezi samotnými účastníky řízení nebo se snahou o ovlivnění či zastrašení svědků.
- Přestože incidenty nejsou tak časté, **téměř dvě pětiny (38 %) okresních i krajských soudů považují za vhodné přijmout právní úpravu umožňující omezit nahrávání v budovách soudů.** Takřka všechny tyto soudy přitom poukazují na nezbytnost ochrany zranitelných osob (97 % okresních soudů a všechny krajské soudy). Nejčastěji pak soudy upozorňují i na ochranu práv soudců a zaměstnanců soudu a na ochranu bezpečnosti budovy. Objevují se i další důvody, jako např. ochrana svědků, nerušeného průběhu jednání či osobních údajů.
- **Soudy, které považují za vhodné omezit zákonem možnost nahrávání v budově, se přiklání k částečnému omezení** (u okresních soudů 55 % neboli 18 z 33; všechny tři krajské soudy zastávající tento názor, tj. Krajský soud v Brně, Krajský soud v Plzni a Městský soud v Praze). Až 14 okresních soudů (42 %) by ale podpořilo úplný zákaz nahrávání.
- **Soudy navrhly různé podoby konkrétního omezení nahrávání.** Směřovaly buď k regulaci nahrávání na určitých místech, např. na chodbách, případně chodbách před jednacími síněmi, nebo zmiňovaly regulaci vůči konkrétním skupinám osob – nahrávání by tedy nemělo zachycovat zranitelné osoby, zaměstnance soudu či

účastníky řízení. Objevily se i návrhy, že o omezení nahrávání by rozhodoval předseda či předsedkyně soudu.

- **Většina soudů však zásah do stávající právní úpravy nepožaduje.** Takřka dvě třetiny soudů (62 %, ať už okresních či krajských) nepovažují přijetí zákonné úpravy, která by omezovala nahrávání v budovách soudů (mimo jednací síně), za vhodnou. Některé poukázaly na veřejný charakter budov soudů, dostatečnou dosavadní úpravu nebo na omezené zkušenosti, které zatím nevedly k potřebě zvažovat obdobná opatření.

Právní úprava

Zákon o soudech a soudcích obsahuje pravidla týkající se pořizování záznamů a přenosů přímo v jednací síni v průběhu jednání. Neumožňuje však paušálně omezit nahrávání v budovách soudů. Předsedové a předsedkyně soudů tak mohou řešit pouze jednotlivé situace za pomoci justiční stráže. To nemusí být dostatečné, jelikož záznam již vznikl a je obtížné zamezit jeho dalšímu šíření.

Podle našeho názoru je nezákonné opatření soudu, které zakazuje nahrávání v budově soudu mimo jednací síň. Současně je však legitimní dbát na ochranu práv osob, které se v prostorách soudu pohybují.³ Níže vysvětlím, co mě k tomuto závěru vede.

1.1 Obecná východiska pro vydání opatření či pokynů

Podle § 127 odst. 1 písm. j) a k) zákona o soudech a soudcích vykonávají předsedové okresních soudů státní správu okresního soudu tím, že zajišťují bezpečnost soudu a úkoly krizového řízení a plní další úkoly, stanoví-li tak tento zákon nebo zvláštní právní předpisy. Stejná oprávnění dává zákon i předsedům krajských soudů.⁴

Zákon přímo nestanoví, jakou právní formu mají mít opatření předsedy okresního soudu přijatá při výkonu státní správy soudu dle § 127 odst. 1 písm. j) a k) zákona o soudech a soudcích. Z povahy věci připadají v úvahu buď vnitřní předpisy (vnitřní pokyny), či opatření obecné povahy. Obsahují-li vnitřní předpisy určité zákazy nebo stanoví-li povinnosti, které dopadají i na subjekty stojící mimo státní správu, musí mít takové zákazy či povinnosti oporu v zákoně.⁵

1.2 Pravidla pro pořizování záznamů v budovách soudů

Z hlediska pořizování záznamů a přenosů obsahuje zákon o soudech a soudcích pouze úpravu pro fázi soudního jednání.⁶ Pořizování **obrazových záznamů** a **obrazových a zvukových přenosů** je v jednací síni možné **pouze se souhlasem** předsedy soudu nebo samosoudce. Pořizovat **zvukové záznamy** lze pak **s vědomím** předsedy senátu nebo samosoudce. Zakázat to mohou, pouze pokud by pořizování zvukového záznamu mohlo narušit průběh nebo důstojnost jednání. Mimo soudní jednání zákon o soudech a soudcích ani jiný právní předpis možnost zakázat pořizování přenosů či záznamů nezakotvuje.

3 Viz zpráva o šetření ze dne 3. června 2020, sp. zn. 5695/2019/VOP, a doporučení ke změně právního předpisu ze dne 16. srpna 2022, sp. zn. 18/2022/SZD, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

4 V souladu s § 126 odst. 1 písm. n) a o) zákona o soudech a soudcích.

5 V souladu s čl. 2 odst. 2 a 3 Listiny základních práv a svobod.

6 Ustanovení § 6 odst. 3 zákona o soudech a soudcích.

Právní úprava ochrany soukromí je upravena obecně v § 81 a násl. občanského zákoníku.⁷ Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod.⁸ Zákonných důvodů umožňujících výjimku z uvedeného zákazu upravuje občanský zákoník několik. Jedná se např. o pořizování záznamů či přenosů k vědeckému nebo uměleckému účelu a pro tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství.⁹ Současně občanský zákoník umožňuje pořizování nahrávek a záznamů, a to i soukromé osoby, pokud se jím prokazuje protiprávní jednání a není-li taková nahrávka nepřiměřená.¹⁰

Obecně platí, že pořizovat záznamy o soukromém životě člověka lze pouze s jeho svolením.¹¹ Pokud jde ale o nahrávání úřední osoby (např. soudních osob), zpravidla na takové záznamy a přenosy právní úprava obsažená v občanském zákoníku ani nedopadne, protože výkon úředních povinností nepředstavuje projev osobní povahy.¹²

U jednání soudních osob představují záznamy a přenosy určitou formu realizace zásady veřejnosti,¹³ která plní důležitou funkci při vnější kontrole výkonu moci soudní. Dopad na řádný průběh soudního řízení může mít například i nevhodné chování soudce či jiné soudní osoby předcházející samotnému zahájení jednání (a tedy jednání, ke kterému nedojde až v jednací síni, ale například již na chodbě před ní).¹⁴

Máme proto za to, že výkon státní správy soudů nezahrnuje možnost stanovit paušální (obecný) zákaz pořizování záznamů a přenosů v budově soudu mimo jednací síň. K takovému postupu by byl předseda okresního soudu oprávněn jen v případě výslovného zákonného zmocnění,¹⁵ které však v současnosti neobsahuje ani zákon o soudech a soudcích, ani jiné právní předpisy.

1.3 Nezbytnost ochrany práv dalších osob

Mohou nastat okolnosti, za kterých je možné považovat omezení práva pořizovat záznamy či přenosy v budově soudu mimo jednací síň za zcela přiměřený zásah. Řada osob nepochybně zasluhuje zvýšenou ochranu v budově soudu i mimo jednací síň. Může se

7 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

8 Viz § 86 občanského zákoníku.

9 Viz § 89 občanského zákoníku.

10 Viz § 88 a 90 občanského zákoníku.

11 Viz § 86 občanského zákoníku.

12 Shodně viz zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 20. srpna 2018, sp. zn. 7892/2017/VOP; [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz); zpráva o šetření ze dne 14. února 2017, sp. zn. 4346/2016/VOP, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz); nebo zpráva o šetření ze dne 2. října 2017, sp. zn. 1411/2017/VOP; [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz). Viz také rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. května 2005, sp. zn. 30 Cdo 64/2004; [nsoud.cz](https://www.n soud.cz).

13 Článek 96 odst. 2 Ústavy České republiky.

14 Obdobně ve vztahu ke státnímu zastupitelství viz zpráva o šetření veřejného ochránce práv ze dne 8. října 2015, sp. zn. 3072/2015/VOP: „Jako nevhodné chování ve smyslu § 16b odst. 1 zákona o státním zastupitelství lze hodnotit mj. nevstřícnou a neprofesionální komunikaci s veřejností, a to i mimo přímý výkon funkce státního zástupce, např. na chodbě budovy státního zastupitelství.“ Zpráva je dostupná z [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

15 Obdobně jako v případě zákonného zmocnění dle § 7 odst. 2 zákona o soudech a soudcích.

jednat zejména o nezletilé či další zranitelné skupiny, svědky, poškozené apod. Obzvláště zjevné je to v případě svědků, kteří mají zákonem stanovenou povinnost svědčit,¹⁶ tj. nemají ve většině případů jinou možnost než se do budovy soudu dostavit.¹⁷ Přitom mohou být sami v pozici poškozených, podání svědeckví mohou také doprovázet obavy o vlastní bezpečí. Zákon o soudech a soudcích ani další právní předpisy upravující práva a postavení těchto skupin zranitelných osob¹⁸ však obecnou ochranu před pořizováním záznamů či přenosů v budově soudu nezakotvují.

1.4 Shrnutí

Ačkoli tedy vnímáme důvody, které mohou vést soudy k přijetí opatření omezujících nahrávání v budově soudu, v tuto chvíli zákonná úprava neobsahuje zmocnění pro přijetí obdobných opatření. Právě proto jsme se zajímali o názor jednotlivých soudů na tuto problematiku. Zjištění, která vyplynula z našeho výzkumu, shrnujeme v další části.

16 Viz na př. § 97 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, podle kterého: „Každý je povinen na předvolání se dostavit a vypovídat jako svědek o tom, co je mu známo o trestném činu a o pachateli nebo o okolnostech důležitých pro trestní řízení.“

17 Dle § 98 trestního řádu „[j]estliže se svědek, ač byl řádně předvolán, bez dostatečné omluvy nedostaví, může být předveden.“

18 Viz na př. procesní úprava postavení poškozených v trestním řízení, § 43 a násl. trestního řádu, procesní úprava postavení svědků v trestním řízení, § 97 a násl. trestního řádu, § 126 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Na tuto otázku nedopadá výslovně ani úprava poskytování informací o trestním řízení a osobách na něm zúčastněných obsažená v § 8a a násl. trestního řádu.

Pořizování obrazových a zvukových záznamů v budovách soudu mimo jednací síň

Ve výzkumu jsme se s dotazy obrátili na okresní i krajské soudy. Zaměřili jsme se na

- to, zda omezují nějakým způsobem možnost pořizovat záznamy v budovách soudů;
- případné incidenty spojené s nahráváním, ke kterým došlo v posledních pěti letech (2019–2023);
- jejich názor na vhodnost případné zákonné úpravy umožňující omezit nahrávání (a případné důvody a konkrétnější představy o omezení).

Nejprve představíme výsledky dotazníkového šetření u okresních soudů a následně u krajských soudů.

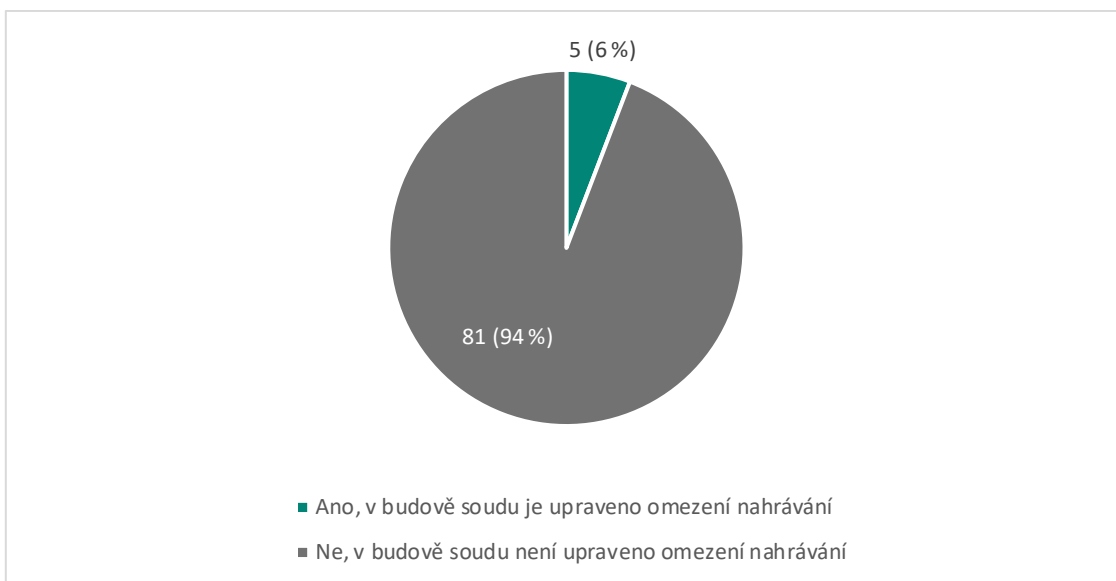
1. Okresní soudy

V minulosti jsme se setkali s případy, kdy soudy omezovaly možnost pořizovat záznamy v budovách soudu, přestože to zákon o soudech a soudcích neumožňuje. Příslušné soudy argumentovaly mimo jiné ochranou práv dalších osob, případně zranitelných jednotlivců. Na úvod nás proto zajímalo, zda okresní soudy aktuálně upravují omezení nahrávání v budově soudu (graf 1), což nám potvrdilo pouze pět z nich (6 %). Jmenovitě šlo o následující soudy:

- Okresní soud v Pardubicích,
- Okresní soud Plzeň-město,
- Okresní soud v Bruntále,
- Okresní soud v Olomouci a
- Okresní soud ve Frýdku-Místku.

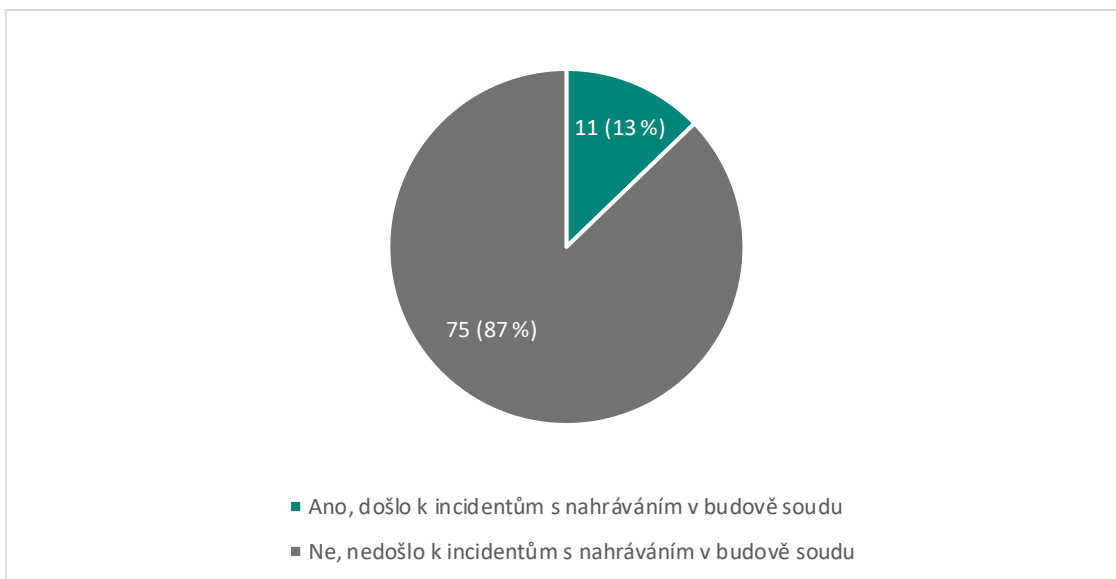
Graf 1 Omezení nahrávání v budovách okresních soudů (N=86)

Znění otázky: „Je v budově soudu aktuálně nějakým způsobem upraveno omezení pořizování obrazových a zvukových záznamů a přenosů („omezení nahrávání“)?“

Dále nás zajímalo, zda se okresní soudy vůbec setkaly s nějakými incidenty, které souvisely s pořizováním záznamů a přenosů v budově soudu (graf 2). Pouze přibližně osmina soudů (13 %) uvedla, že v letech 2019 až 2023 došlo k takovým incidentům. Šlo o nižší jednotky případů. Jedině Okresní soud ve Vyškově uvedl takových incidentů přibližně 20 (většinou záznamy a přenosy pořizoval tentýž člověk).

Graf 2 Incidenty související s pořizováním záznamů a přenosů v budovách okresních soudů v letech 2019–2023 (N=86)

Znění otázky: „Došlo na Vašem soudu za posledních 5 let k nějakým incidentům souvisejícím s pořizováním záznamů a přenosů v budově soudu mimo jednací síň (např. s ohledem na zásahy do práv jiných osob)?“

Soudy také tyto incidenty obecně popsaly. Jde často o vlastní propagaci jednotlivců či hnutí či o excesy mezi samotnými účastníky řízení, případně snahy o ovlivnění nebo zastrašení svědků, znalců či soudců.

„Nahrávání průběhu veškerého dění na chodbě před jednací síní, nahrávání příchozích svědků a znalce. Ležení na zemi a zpívání státní hymny za současného posílání uvedeného na sociální síť. Vyjadřují se k průběhu hlavního líčení, vykřikují, že je třeba ztotožnit soudkyni.“

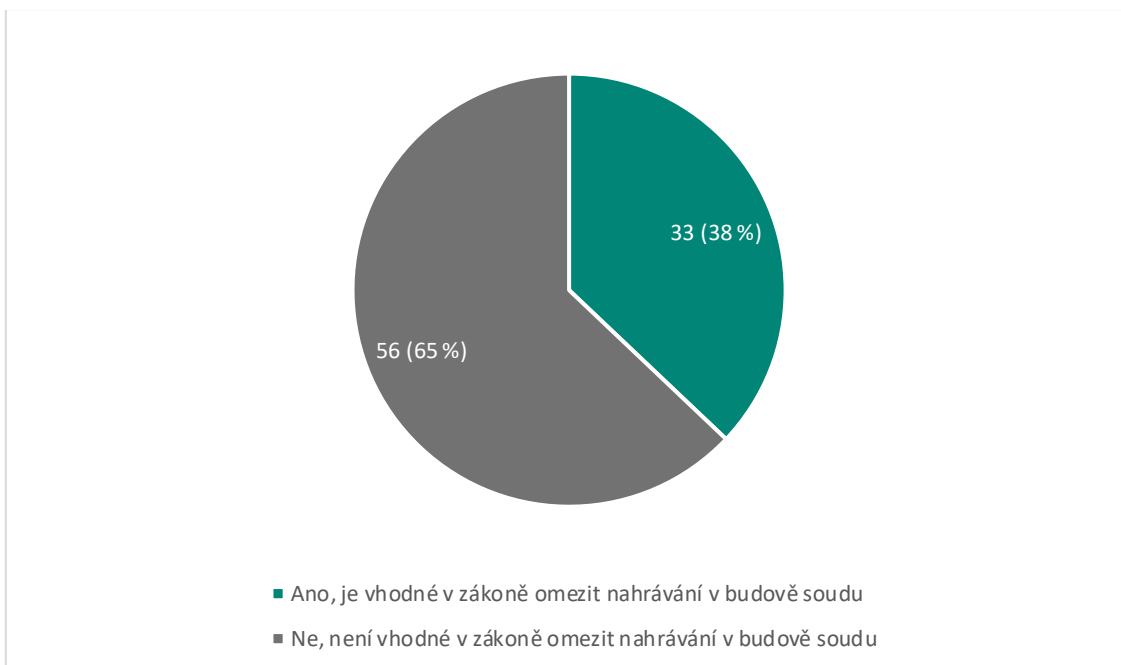
Obvodní soud pro Prahu 8

„Incident se stal při vstupu 3 osob do soudní budovy. Jedna z těchto osob se justiční stráží bez důvodu odmítla podrobit bezpečnostní kontrole a dožadovala se umožnění vstupu do soudní budovy. Po celou dobu byl incident nahráván na mobilní telefon a současně probíhal online přenos na sociální síť Facebook.“

Okresní soud v Třebíči

Přestože pouze přibližně osmina soudů uvedla, že má vlastní zkušenost s incidenty spojenými s nahráváním, téměř dvě pětiny okresních soudů (38 %) mají za to, že je vhodné v zákoně omezit nahrávání v budově soudu (graf 3).

Graf 3 Postoje okresních soudů k zákonnému omezení nahrávání v budově soudu (N=86)

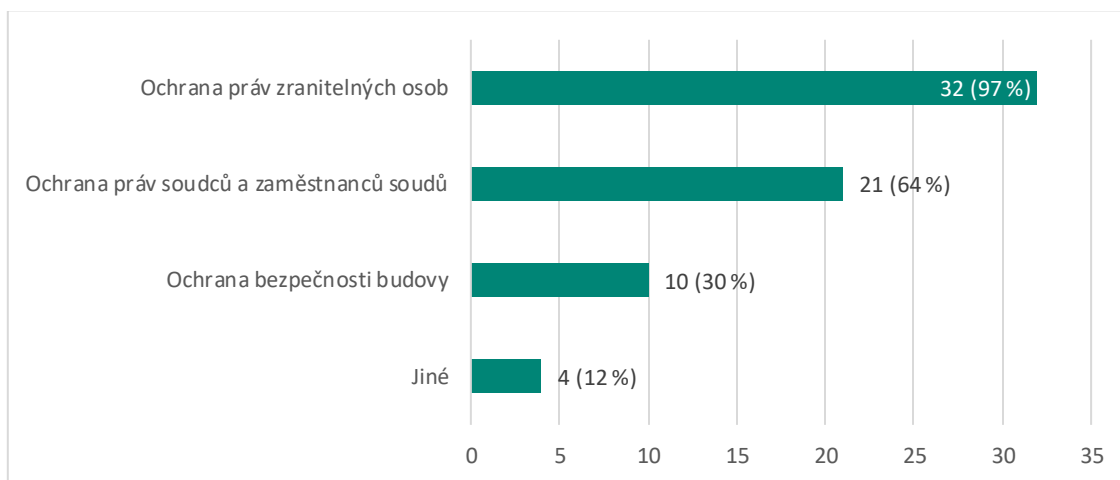
Znění otázky: „Je podle Vás vhodné v zákoně omezit nahrávání v budově soudu?“

Soudů, které by uvítaly zakotvení možnosti omezit nahrávání v zákoně, jsme se ptali i na to, jaké je k tomu vedou důvody (graf 4). Všechny tyto soudy až na jeden (tj. 97 %) uvedly jako důvod ochranu práv zranitelných osob. Dvě třetiny soudů (64 %) odkázaly na ochranu

práv soudců a zaměstnanců soudů a téměř třetina (30 %) by případné omezení zdůvodnila rovněž ochranou bezpečnosti budovy. Mezi jinými důvody (12 %) zazněla také ochrana svědků, znalců či obecně veřejnosti. Jeden soud rovněž argumentoval zajištěním nerušeného průběhu jednání a další soud odkázal kvůli zveřejňování nahrávek na obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR).

Graf 4 Důvody pro zákonné omezení nahrávání v budově soudu dle okresních soudů (N=33)

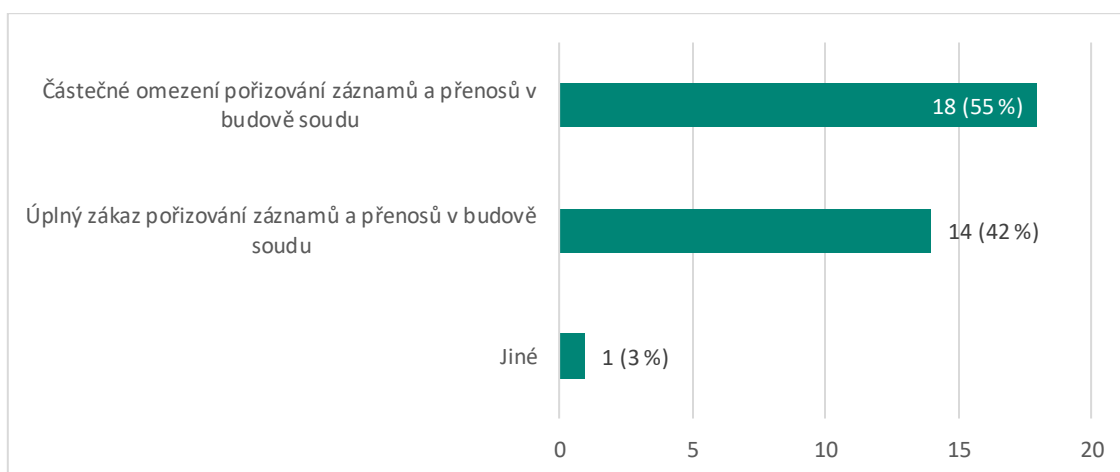

Pozn.: Součet podílů netvoří 100 %, jelikož respondenti mohli uvést více možností.

Znění otázky: „Z jakých důvodů je podle Vás vhodné v zákoně omezit nahrávání v budově soudu?“

U soudů, které považují za vhodné v zákoně upravit omezení nahrávání v budově soudů, nás také zajímalo, jak si představují případný rozsah takového omezení (graf 5). Více než polovina z nich (55 %) se vyslovila spíše pro částečné omezení. Úplný zákaz by podpořilo více než dvě pětiny soudů (42 %).

Graf 5 Rozsah zákonného omezení nahrávání v budově soudu dle okresních soudů (N=33)

Znění otázky: „V jakém rozsahu by měl zákon omezit nahrávání v budově soudu?“

Soudy, které měly za to, že by nahrávání mělo být omezeno částečně (18 z 33), nám popsaly, jak si částečné omezení představují. Významná část těchto soudů vymezila, v jakých prostorech by se nemělo nahrávat (na chodbách, mimo jednací síně), některé zase uvedly, na koho by podle nich nahrávání nemělo cílit (na zranitelné osoby, zaměstnance soudu, účastníky). Případně soudy uváděly, kdo by měl o možnostech nahrávání rozhodovat (předseda soudu, případně předseda senátu, který projednává danou věc).

„V budově soudu bude bez rozdílu subjektů povoleno pořizování obrazových záznamů jen po předchozím souhlasu předsedy soudu.“

Okresní soud v Jablonci nad Nisou

„Za okolností hodných zřetele, zejména v případech, kdy se nacházejí v prostorách budovy soudu osoby zasluhující zvýšenou ochranu např. nezletilí, poškození, svědci, je zakázáno v těchto prostorách pořizovat zvukové a obrazové záznamy a zvukové a obrazové přenosy.“

Okresní soud v Uherském Hradišti

„Při akceptaci práv nahrávaných osob. Lokací možného nahrávání vyloučit prostory, kam je vstup povolený v jiném režimu.“

Okresní soud v Olomouci

Na závěr měli respondenti možnost uvést případné připomínky či komentáře k výzkumnému tématu. Využilo jí 12 okresních soudů, přičemž některé z nich reagovaly na konkrétní body v dotazníku (tyto komentáře jsme zařadili do příslušných kapitol).

Většinou soudy zdůvodňovaly, proč by se podle nich nahrávání v budovách soudu omezovat nemělo. Odkazovaly zejména na právní úpravu (kterou hodnotí jako dostatečnou), případně na skutečnost, že soudy jsou veřejné budovy anebo takové omezení hodnotí jako těžko proveditelné.

„Budova soudu je veřejnou budovou, nahrávání tedy upravují obecné předpisy. Chránění svědci mají možnost odděleného přístupu.“

Okresní soud v Kladně

„Omezení nahrávání je v obecné rovině upraveno § 6 odst. 3 [zákonu o soudech a soudcích] a tuto úpravu shledáváme dostatečnou.“

Okresní soud v Mělníku

Některé soudy dále popsaly své vlastní zkušenosti a postoje.

„Zatím jako tzv. venkovský soud nemáme tolik zkušeností s vystupováním aktuálně poměrně radikalizovaných občanských iniciativ a uskupení, kteří napadají, řekl bych, samu podstatu právního státu (jak je nyní ovšem občas vidět z většiny dalších zemí euroatlantického prostoru) takže s těmito problémy jsme se zatím v nějaké zvýšené intenzitě neshledali a tedy nebylo třeba je explicitně řešit.“

Okresní soud v Liberci

2. Krajské soudy

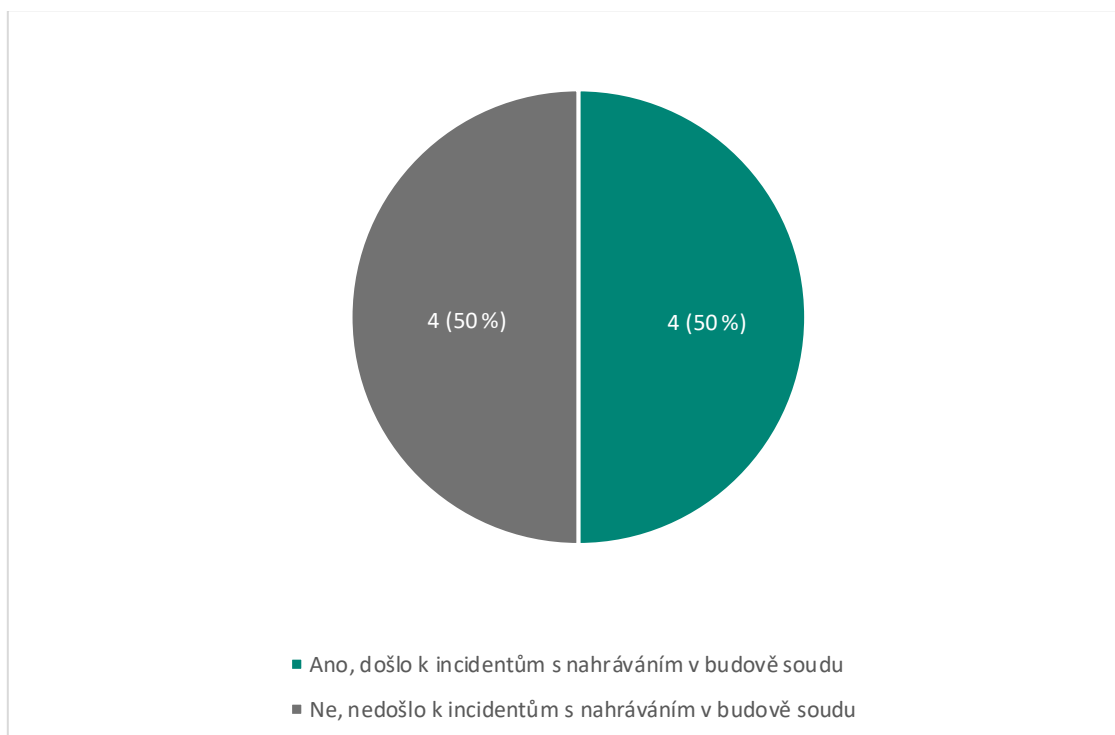
Krajských soudů jsme se ptali na totožné otázky jako okresních soudů, a sice zda:

- aktuálně upravují omezení nahrávání,
- u nich došlo k nějakým incidentům spojeným s nahráváním a pořizováním záznamů,
- je vhodné v zákoně omezit nahrávání v budově soudu.

Krajské soudy v době výzkumu neupravovaly omezení nahrávání s výjimkou Krajského soudu v Českých Budějovicích. Ten k omezení nahrávání vedly konkrétní incidenty a požadavky ze strany jiných osob. Soud také bez bližší specifikace uvedl, že z budovy soudu je výhled do dvora věznice. Předpokládáme proto, že soud k omezení vedly bezpečnostní důvody.

I krajské soudy se setkaly s incidenty, které souvisely s pořizováním záznamů a přenosů v budově soudu mimo jednací síň (např. s ohledem na zásahy do práv jiných osob). Jak je zřejmé z grafu 6, takovou zkušenost z let 2019–2023 má polovina soudů.

Graf 6 Incidenty související s pořizováním záznamů a přenosů v budovách krajských soudů (N=8)

Znění otázky: „Došlo na Vašem soudu za posledních 5 let k nějakým incidentům souvisejícím s pořizováním záznamů a přenosů v budově soudu mimo jednací síň (např. s ohledem na zásahy do práv jiných osob)?“

Většinou šlo o jednotky případů v letech 2019–2023. Jedině Městský soud v Praze uvedl, že jde o jednotky případů ročně. Soudy dále tyto incidenty obecně popsaly.

„V dubnu 2023 se ke [Krajskému soudu v Hradci Králové] nečekaně dostavila skupina osob vydávajících se za [název hnutí]. Tito pořizovali videozáznamy celého jejich působení u soudu, a to včetně vtrhnutí na neveřejné vazební zasedání, přičemž v jednací síni dokonce odmítli uposlechnout pokyn předsedy senátu, aby nepořizovali videozáznam. Po jejich vyvedení přivolanou [Policíí České republiky] nadále pokračovali v natáčení jiných účastníků řízení i zaměstnanců soudu. Záznamy byly zveřejněny minimálně na Youtube a Facebooku.“

Krajský soud v Hradci Králové

„Je mi znám jeden ‚vícečetný‘ incident, kdy účastníci řízení z hnutí [název hnutí] vnikali do kanceláří opatrovnických soudců (také nejsou odděleny od veřejných prostor) a zde si je bez jejich souhlasu natáčeli při pokusu předat jim cenu za umístění v anketě o ‚nejhloupější soudní rozhodnutí roku‘. Následně vnikli do kanceláře předsedy soudu (v té době jsem tuto funkci vykonával) a bez mého souhlasu se mě rovněž pokusili natáčet, což jsem umožnil jednomu z nich, který se prokázal novinářským průkazem, další muž, který odmítl uvést svoji totožnost a v daném jednání pokračoval, musel být posléze nenásilně ‚vynesen‘ mimo kancelář justiční stráží. Případy, ve kterých by si stěžovali na natáčení účastníci řízení (ať již zvláště zranitelné osoby, či jiné osoby), mi nejsou známy.“

Krajský soud v Plzni

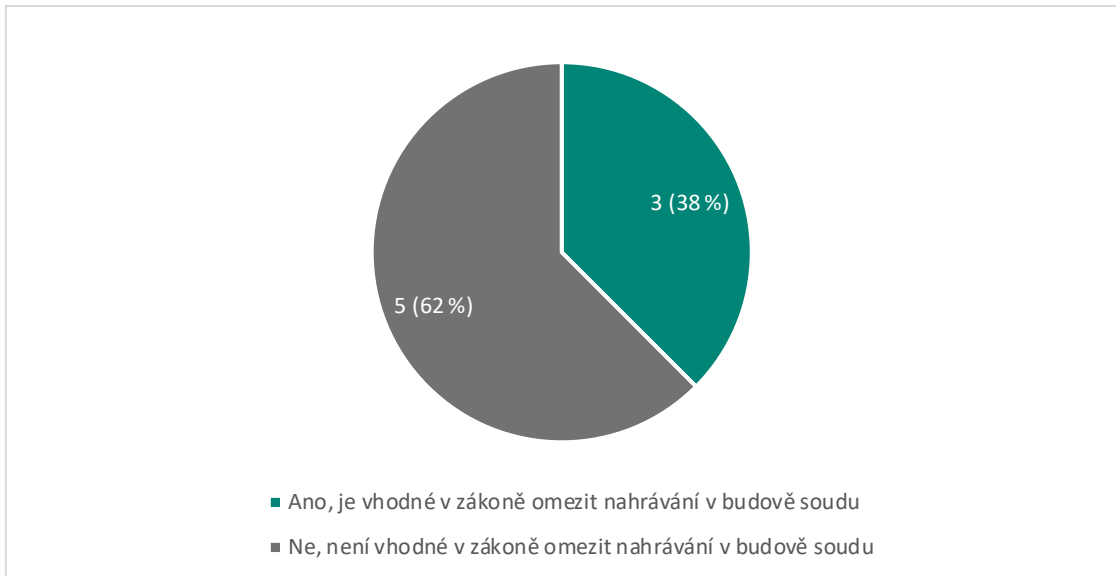
„Osoba velmi nevhodným jednáním opakovaně ohrožovala veřejný pořádek a bezpečnost zaměstnanců soudu a její jednání bylo vyhodnoceno jako bezpečnostní incident. Z její strany docházelo opakovaně k velmi nevhodným verbálním projevům, jako je používání vulgárních výrazů vůči zaměstnancům soudu a příslušníkům justiční strážie. Tyto útoky byly opakované s cílem tyto osoby zastrašit, neboť docházelo ke zveřejnění jejich podoby na sociálních sítích s výhrušnými komentáři. V době tohoto bezpečnostního incidentu se v prostorách soudu pohybovaly i další osoby z řad veřejnosti, které byly součástí zvukového i obrazového záznamu bez jejich souhlasu.“

Městský soud v Praze

Rovněž jsme se ptali, zda je podle krajských soudů vhodné v zákoně omezit nahrávání v budově soudu (graf 7), což by uvítaly tři krajské soudy (38 %). Téměř dvě třetiny (62 %) krajských soudů by takový krok nepodpořily.

Graf 7 Postoje krajských soudů k zákonnému omezení nahrávání v budově soudu (N=8)

Znění otázky: „Je podle Vás vhodné v zákoně omezit nahrávání v budově soudu?“

Soudů, které uvedly, že je vhodné v zákoně omezit nahrávání, jsme se ptali, jaké jsou jejich důvody (Tab. 1). Všechny tři soudy uvedly ochranu práv zranitelných osob, dva soudy (Krajský soud v Brně a Městský soud v Praze) poukázaly na ochranu bezpečnosti budovy a rovněž dva soudy (Krajský soud v Plzni a Městský soud v Praze) uvedly ochranu práv soudců a zaměstnanců soudů.

Všechny tři soudy uvedly, že rozsah omezení nahrávání v budově soudu by měl být částečný, což dále specifikovaly.

Krajský soud v Brně uvedl, že „výjimku by měla mít řádně registrovaná média a bezpečnostní složky“.

Krajský soud v Plzni by vyloučil nahrávání na chodbách soudů před jednacími síněmi a nahrávání v kancelářích soudu by podmínil souhlasem nahrávaných osob.

„S ohledem na odpověď pod bodem 6 bych považoval za správné naprosto vyloučit nahrávání na chodbách soudu v prostoru před jednacími síněmi (problémem je, že ve starších soudních budovách jsou často jednací síně ‚roztroušené‘ v jednotlivých patrech a nedovedu si představit, kdo by v současnosti hradil případné stavebně technické úpravy, je to i náš případ), dále pak nahrávání v kancelářích soudu navázat na souhlas osob, které jsou nahrávány. Faktem je, že často i veřejná a oficiální média v těchto místech v současnosti natáčejí celkem běžně.“

Použití na jednotlivé případy, které spadají do zajištění pořádku a bezpečnosti v rámci budovy soudu a týkají se jak zaměstnanců, tak i osob, které do budovy vstupují (účastníci, veřejnost, média atd.).“

Krajský soud v Plzni

Městský soud v Praze by rozhodnutí o zákazu pořizování záznamů vydával individuálně. Rozvedl i důvody, proč by podle něj mělo k omezení nahrávání dojít.

„Bylo by vhodné zvážit možnost, vztahující se na konkrétní případ, kdy by mohlo dojít k vydání rozhodnutí vedení soudu o zákazu pořizování záznamu.

Tato možnost se jeví jako velmi vhodná, zejména z důvodu pořizování (nejčastěji mobilním telefonem) on-line přenosů, které jsou k dispozici na sociálních sítích a jsou veřejně dostupné. Výše uvedené se vztahuje k zajištění bezpečnosti a pořádku v soudní budově, týká se však i bezpečnostně taktické problematiky, kam je možné zařadit zaznamenávání, a tím i mapování vchodů, východů do a z neveřejného prostoru budovy soudu. Dochází k zaznamenávání pohybu příslušníků vězeňské služby a justiční strážže např. při provádění eskorty, bezpečnostních opatření a další.

Dále se výše uvedená možnost může vztahovat k ochraně zaměstnanců soudu, kteří jsou dislokováni ve veřejném prostoru budovy soudu, a to především z důvodu zvyšující se agresivity a útoků z řad veřejnosti, které do těchto míst vstupují. Zejména se jedná o pracoviště infocentra, podatelny, pokladny a dalších, kteří mají kanceláře ve veřejném prostoru soudu (je to dáno typem a možnostmi budovy daného soudu). Kdy několikrát došlo právě k on-line pořizování zvukového i obrazového záznamu a jeho následné prezentaci na sociální síti.“

Městský soud v Praze